

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: **UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A. - MILANO**

Buenos Aires, 29. apr. s. V. Hernest Hilu je divjal tornado, ki je zahteval 100 človeških žrtev. 250 ljudi je bilo hudo, več sto pa lažje ranjenih. Nastalo je veliko razdejanje med prometnimi napravami in še niso mogli obnoviti zvez med mestom in posameznimi sosednjimi kraji. Tudi v Talatu je tornado povzročil pravo katastrofo. Vlada je proglasila obsešno stanje na prizadetem ozemlju in so se reševale akcije že pričele. Za sedaj še ni znano, koliko škoda je povzročil vihar in koliko žrtev je še pod ruševinami. Nad prizadetim področjem je stalno v zraku še teta.

Nagrada za rojstvo dvojčkov

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Čučnik Jožetu in Jožici iz Orehovca št. 62, občina Kosta-

njevica, ob priliki rojstva dvojčkov na grado v znesku 600 lir.

Državna cesta na Dolenjsko

Mestna občina je že pred leti začela z razširjanjem najhujših ožin

Ljubljana, 29. aprila. Najrazličnejše nasvete in predloge smo že brali, kako naj bi bila urejena in speljana glavna cesta iz Ljubljane proti Dolenjski. Iz teh dopisov smo se pa morali tudi prepričati, da so nekateri iz zelo slabo poučeni o tem za ves vozni promet skozi Ljubljano tako važnem vprašanju. Citali smo celo željo, naj bi državna cesta tekla po razširjenem Gruberjevem nabrežju, kar nam dokazuje, da pisec še ni opazil kako je mestna občina Ljubljanska na kupljenem Virantovem vrtu ob sv. Jakoba mostu že podrla zid in nizko postopje ter tako že širi to cesto na najnižjem prostoru.

Pri predlaganju državnih cest se pa moramo predvsem zavedati, da so te glavne prometne žile med seboj smotno povezane. Zato je treba tudi pri regulaciji glavne ljubljanske ceste proti Dolenjski začeti na vsak način že na stiku obeh državnih cest, ki prva vodi proti Trzinu, druga pa skozi Jezico proti Stajerski, odnosno skozi Sisko na koroško stran. Ta stik je sedaj urejen na križišču Ceste Viktorja Emanuela III. in Tržaške ceste z Groharjevo in Askerčevovo cesto brez večje regulacije. Trasa bodoče dolenjske državne ceste pa še ni definitivno določena, vendar je na verjetno, da bo izpeljana tako, kakor je v imenu prebivalstva šentjakobskega okraja predlagal pisec s šifro N. H. Cesta bi torej od ure na stiku Ceste 29. oktobra s Tržaško cesto tekla po Askerčevi cesti ali pa po Cesti 29. oktobra do Gorupove ulice odnosno po Napoleonovem trgu in Emonski cesti ter dalje po Zoisovi cesti čez šentjakobski most, nato pa po razširjenem Gruberjevem nabrežju in Prulah ter po novem mostu čez Gruberjev kanal. Predlagana trasa ima pa nekaj zelo ostrih pravokotnih ovinkov, ki za nagli mednarodni promet niso primerni. Tudi neobičajno potreben podvoz pod dolenjsko železniško progo bi bil tehnično zelo težko ali pa že izredno visoki stroški izvedljiv, ker je na dotičnem mestu talna voda zelo visoka.

Gotovo pa bo mestna občina Ljubljanska skušala počasi napraviti predlagano cestno zvezo ter je zato še pred več leti začela z razširjanjem najhujših ožin in z urejanjem vozičev, prav sedaj pa je v delu razširitev začetka Grudnovega nabrežja pri mostu sv.

Jakoba. Enako bo treba razširiti tudi ožino pri nekdanji Kosirjevi, sedaj Stojkovičevi hiši, ki jo je vsaj na eni strani že razširila z odstranitvijo starega Marjinega kopalnice. Šele tedaj, ko bo ta ožina dobila svoj pravilni prečni profil, bo mogoče misliti na novi most v podaljšku Prul.

Glede nadaljnjega poteka nove ceste pa še ni padla odločitev. Ali bo križala progo dolenjske železnice in se priključila pri Zelenem hribu sedanji Dolenjski cesti, ali bo pa šla vpredno z železniško progo po njeni južni strani, je še zelo težko vprašati. Dandanes so pač taki časi, da mestna občina na tako velike regulacije zaradi ogromnih stroškov niti misliti ne more.

Kar se pa tiče predlagane preložitve tramvajске proge s Starega trga in Florijanske ulice na pravkar opisano novo cesto, nikakor se ni mogoče določeno pojasniti. Predvsem moramo upoštevati koristi Starega trga in Florijanske ulice ter Karlovske ceste, saj bi se davkoplačevalci z vso silo zavzeli za tramvaj, da ga ne izgube. Ali naj bi bil Mestni trg brez tramvajске zveze s šentjakobskim okrajem ki tako že prav neprijetno občuti premikanje gospodarskega središča Ljubljane pred glavno pošto in od tod dalje proti severu. Če posledice same tega premikanja si prizadeva mestna uprava omiliti deloma z zidanim tržniščem in novega magistrata na Vodnikovem trgu, na drugi strani z ureditvijo mirnega mestnega središča na nameravanih južnem trgu, posebno pa še z zidanjem raznih zavodov v reguliranem šentjakobskem okraju, ki naj postane prijetna stanovanjska četrt z zadovoljnim prebivalstvom. Mestna uprava bo torej v prvi vrsti skušala šentjakobski okraj zvežati po prulskem mostu s Trzinom, ki je res potrebno tramvajске proge. Tudi je malo verjetno, da bi bila sedanja proga z zgornjega dela Florijanske ulice, s Karlovske ceste ter z začetka Dolenjske ceste preložena na Grudnovo nabrežje in Prule, saj je bolj verjetno, da bo prej ali slej narejena tramvajska zveza po Askerčevi in Zoisovi cesti na Trg sv. Jakoba, od tod pa približno pri gostilni Lozar po novi cesti ter pri Tesarski ulici do Karlovske ceste, da bi bilo res ustrezno prebivalstvu šentjakobskega okraja ter vsemu mestu.

Cenik za zelenjavo in sadje št. 13

veljaven od 1. maja 1942-XX

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino določa na podlagi svoje navedbe št. 17 z dne 9. maja 1941-XX naslednje cene v prodaji pri proizvajalcu ter pri trgovcu na debelo in drobno. Cene, ki so maksimalne, določajo v kategorični obliki mejo za katero se morajo cene dejansko gibati pri kmetu oziroma pri trgovcu. Iz tega sledi, da je pač mogoče prodajati nižje, nikakor pa ne višje, kakor po odredjeni ceni.

V cenah pomeni prva številka na debelo, druga pa na drobno prodajo, in sicer: Česen 8,50, 9,50; beluški 13,40, 14,50; rdeči korenček 3,65, 4,35; karfiol 3,85, 4,45; čebula 3.—, 3,60; koprce 3,45, 4,25; solata (endivija, zobčasta in navadna) 2,60, 3,20; solata glavna 4,10, 5,30; radič rdeči 7,80, 8.—; zelena (glavica) 3,65, 4,05; špinaca 5,75, 6,55; pomaranče posebne 6,80, 8.—; pomaranče Ila 6,40, 7,60; pomaranče Ila 5,25, 6,10; limone I. vrste (15 cm obsega) 2,85, 3,50 (komad 0,35); limone II. vrste (pod 15 cm) 2,37, 2,90 (komad 0,30); jabolka I. vrste 7,85, 8,85; jabolka II. vrste 6,80, 7,80; orehi Sorrento —, 30.—; orehi navadni —, 25.—; krompir domači pri kmetu 1.—, 1,30; krompir za seme »Bint« 1,50; krompir za seme ostalih vrst 1,30.

OPOMBE

1. Jabolka I. vrste so: Parmene, renetke, champagne, Grafensteiner, Morgenduft, Jonathan, Wagner, Star, Imperatore, Abbonanza, Sergeant, Annurche.
2. Pri označbi cen je pristaviti tudi vrsto blaga po kakovosti. Trgovci na debelo morajo izročiti kupcem račun z označbo blaga vrste in enotne cene ter morajo tudi kupci na zahtevo izdati tak račun.
3. Ta cenik mora biti izvešen v prodajnih prostorih na dobro vidnem mestu in velja — izveniški domači krompir — le za uvoženo blago. Razume se brez tare.
4. Za domačo zelenjavo in sadje v Ljubljani v trgovini na drobno pa veljajo višje cene tedenskega mestnega tržnega cenika.
5. Okrajna načelstva lahko določijo še nižje cene od zgoraj navedenih, vsako zvišanje pa mora biti predhodno odobreno od Visokega komisarijata.
6. Kršitelji tega cenika se kaznujejo po uredbi št. 8. Sl. I. št. 8 od 28. januarja 1942-XX in ostalih zakonitih predpisih.

Ljubljana, dne 27. aprila 1942-XX.

Visoki Komisar:
Emilio Grazioli

Vedno več knjig prečitamo

še nikdar niso meščani prečitali toliko knjig kakor zdaj — šentjakobska knjižnica izposodi na dan nad tisoč knjig

Ljubljana, 30. aprila. Če že štejemo meščanom kaj v dobro, jim moramo vsekakor to, da so veliki prijatelji knjig. Morda so bili prejšnje čase le prijatelji knjig, brez pridivnika »ve-lik«. Zdaj so pa vzljubili knjigo tako, da ne more več nihče dvomiti v to njihovo veliko ljubezen.

Morda se vam zdi, da te ljubezni ali strasti meščanov do knjig ni treba pozdravljati kakor ne zaradi tega občudovati ljudi, češ to je samo neke vrste lenoba. Kdor mnogo čita, mnogo lenari ter zanemarija drugo koristnejše delo. V resnici pa ljudje, ki so zaposlili močnega s čitanjem knjig, čeprav le zabavnih, ne zaslužijo vsaj takšne obsoje. Kdor je že kdaj vsaj malo spoznal tisto opojnost duha, ki jo nudi knjiga, ključ kraljevstva domišljije in še nekaj več — bo pač razumel čitateljevo strast. Če je katera strast plemenita, je ta. Ni prazna beseda, da človek potrebuje tudi duševno hrano. Sicer živi tudi brez te hrane, a ne lahko. Redki so tako veliki duhoviti, ki bi našli vse bogastvo za svoje življenje v samem sebi, ki bi domislili in dočutili brez zunanjih izpodbud vse globine in višine življenja, vsa skalo čustev in najbolj zamotane labirinte misli. Človek posurovi, če se ne posveča vsaj malo duševnemu življenju; ohromi ter otopi notranje, tako da končno občuti življenje le od ene same strani in mu ostanejo odmaknjena najlepša obzorja. Smisel življenja je — živeti, to se pravi, jemati od življenja tudi z rokami duha vse, kar nam daje. Ali se vam ne zdi, kako nesmiselno bi postalo življenje, če bi ne mogli živeti tudi tišega notranjega življenja, če bi se ne mogli zakleniti v sebe ter se tako zaščititi pred grobo zunanostjo? Knjiga pa nam daje izpodbud, daje, če hočete, notranjemu življenju prepotrebne vitamine. Z vsako dobro knjigo, ki jo prečitaš, obo-

gatiš svojo notranjost, postaneš bogatejši in boljši.

Upravičeno torej delamo bilanco o duhovnem življenju naših meščanov na podlagi števila o izposojenih knjigah v javnih knjižnicah. Lahko bi rekli, da so javne knjižnice barometer, ki ne kaže le razpoloženja ljudi in kako se izživljajo, temveč tudi, kako se jim v duhovnem pogledu obrestuje čas. Če so prejšnje čase trčili čas v plehkih zabavah ali s posedanjem v gostilnah in zapuščali zvečer domove, smemo reči, da so zdaj srečnejši. V marsikateri družini se je obnovilo družinsko življenje in dobilo tisti čar, ki ga ne more nadomestiti nobena zabava v zabaviščih. Ljudje so zdaj tudi bolj duševno uravnovešeni, ker si ne kvarijo živcev z ničravnim »duševno hranom«, ker se manj zastrujujejo z alkoholom in ker žive v splošnem bolj redno.

Meščani zdaj tudi kupujejo bolj knjige, ne da bi si jih le izposojevali. V splošnem bolj cenijo knjige, zato gredo v denar tudi starejše zaloge knjig pri založbah. Prav tako so cenjene bolj antikvarne knjige. Vendar prečitajo največ knjig, ki jih dobe v javnih knjižnicah. Lani smo že mislili, da je dosežen rekord v številu izposojenih knjig in odjemalcev v javnih knjižnicah. Toda promet v javnih knjižnicah je naraščal precej naglo še do januarja. Poslej je ostal promet v glavnem nespremenjen, torej še vedno zelo živahen.

Za presojlo, kako živahen promet je dandanes v javnih knjižnicah, nam najbolje služijo številke šentjakobske javne knjižnice, ki je največja. Zdaj je knjižnica redno odprta tudi dopoldne. Popoldne je pogosto tako hud naval, da se težavo zmagujejo tako. V primeri z velikim prometom so prostori knjižnice sorazmerno tesni, vendar je delo tako organizirano, da postrežejo na dan pravim množicam, ne da bi bilo treba dolgo čakati.

Zdaj izposodijo na dan že nad 1000 knjig, to se pravi nad 30.000 na mesec. Rekord, ki menda ne bo več presežen, so dosegli januarja, ko so izposodili 8010 odjemalcev 31.918 knjig. Za primer naj navedemo, da so lani januarja izposodili 6129 odjemalcev 20.353 knjig. Februarja, ki je najkrajši mesec, kar se nekoliko pozna pri prometu, so letos izposodili 7206 odjemalcev 30.249 knjig (lani 5598 odjemalcev 18.640 knjig). Marca je bil promet v glavnem nespremenjen. Izposodili so 7869 odjemalcev 31.903 knjige (lani 5461 odjemalcev 17.592 knjig). Najslabši promet lani je bil aprila, ko so izposodi-

Pomenki z urtnarji

Kako so sestavljene in kako živijo rastline

O pomenu zalivanja, gnojenja in čiščenja rastlin

Za zalivanje je najboljša studenčnica

Ljubljana, 30. aprila. Zakaj zalivamo? Zakaj uporabljamo razna naravna in umetna gnojila? Zakaj...? Tako in podobna vprašanja se prej ali slej zabude v vsakem obdelovalcu zemlje, če ima z njenim obdelovanjem redno opravila. Po tisočletnih izkušnjah stoterih človeških rodov pehajočih se z obdelovanjem zemlje za svoj vsakdanji kruh in po dognanjih strokovnjakov in učenjakov moremo danes na ta vprašanja odgovoriti že dokaj določno. Dejavnost ne moremo trdit, da vemo že vse iz življenja rastlin. Vsi odgovori, ali vsaj ogromna večina tistih v poznavanju sestavnih rastlin, obenem pa tudi v načinu delovanja njenih organov in ustroju njenega organizma.

Kakor vsako drugo živo bitje, tudi rastlina sestoji iz vode in suhih snovi. Voda je v življenju rastlin izredno važen činitelj. Posreduje jim hrano, obenem pa je njihov sestavni del. Če se pa vprašamo, v kakšnem razmerju so si voda in suhe snovi, pa ne moremo dati enotnega odgovora. Nekateri rastline, da celo nekateri deli rastline, vsebujejo več vode, drugi pa zopet manj. Tako vsebujejo nekateri rastlinski deli celo do 95% vode, drugi pa zopet 5 do 10%.

Suho snov sestavljajo predvsem ogljik, dušik, fosforjeva in žvepela kislina, železov oksid, kalij, klor, magnezija, natrij, kremenova kislina in apno. So to delno organske, zgorajne in delno anorganske snovi ali pepel. Če rastlino sežemo, preidejo organske snovi v hlapljive tvarine (dušik, ogljik), v pepelu pa na ostanejo rudninke snovi. Te je rastlina izskala iz zemlje. V glavnem se sestoji iz soli.

Pepel, če ga preiščemo, ni vedno enako sestavljen. V pepelu ene rastline je več te snovi, v pepelu druge rastline pa druge. Razdelitev najvažnejših sestavnih delov pepela nam pokaže, kakšne posebne zahteve stavlja rastlina na zemljo kot njeno hranilno tla. Izjema so edino natrij, ki se v pepelu kot taki ne pojavljajo. Po različenosti sestavnih pepela so torej tudi hranilne potrebe rastlin različne. Po prevladovanju ene ali druge rudninskih snovi pravimo, da rastlina ljubi kalij, apno, fosforjevo kislino it. Za življenje rastlin so razen vode, svetlobe in zraka nepogrešne snovi: ogljikova kislina, fosforjeva kislina, žvepela kislina, železo, kalij, apno in magnezija. Vse te morajo rastlina, če hoče uspevati, najti v zemlji.

Kaj pa, če zemlja vsebuje določene snovi, drugih pa zopet ne? V tem primeru nastopijo kot regulator naravna in umetna gnojila. S tem v zvezi nas bo takoj zanimalo, kako se rastline teh snovi v zemlji in gnojilu polaste. Z drugimi besedami, kako rastline žive in kako rastejo. Postopek ni enostaven. Rastline se hranijo na svojstven način in vpogled v potek njihovega hranjenja, ki se ga v tem okviru ne moremo dotakniti v celoti, nam pojasni mnoge pogoje uspešnega obdelovanja zemlje.

Za življenje in rast rastline so najvažnejše tri lastnosti: hranjenje, dihanje in izhlapevanje. Kot smo že povedali, služijo za hrano rastlinam snovi, ki jih vsebuje zemlja skupno z gnojili. Da jih prevzame v svoje organe, da jih usvoji, kakor pravimo, se poslužuje rastlina svojih najčnejših in najfinjših korenin. S koreninami srka hrano. Vendar s tem še ne vemo dovolj. Važno je predvsem naslednje: da lahko rastlina hrano usvaja, mora biti ta raztopljena. Korenine usvajajo hrano lahko le raztopljeno v vodi. Rudninske snovi se s pomočjo ogljikove kisline, ki jo vsebuje rastlina, topijo v vodi in ta voda potem vstopa v koreninice. Če hočemo torej, da bo rastlina dobro uspevala, moramo skrbeti, da ji v primeru potrebe dovajamo vode. Rastlina mora imeti korenine vedno v vlažni zemlji, kajti le tako ji je zago-

tovejena rast. Čim globlje segajo rastlinske koreninice, tem manj bo treba rastlino zalivati, zlasti če je visoka talna voda. Čim bližje površja ostanje korenine, tem pogosteje bomo morali zalivati zlasti v suhem vremenu. Za zalivanje je priporočljiva predvsem čista voda, ki je dober topilec rudninskih snovi. Najboljša je deževnica, medtem ko je studenčnica ali voda iz vodnjaka pogosto manj primerna, večkrat celo škodljiva.

Voda, v kateri so raztopljene rudninske snovi in ki jo je rastlina vsrkala, se dviga, pada in kroži po organizmu rastline. V tem kroženju se preoblikuje, rastlina jo asimilira in tako pomaga k rasti vseh njenih organov, delov. Del vsrkane vode, predvsem tisti, ki je služil za »dvigalo« hraničnim snovem, rastlina izloči v obliki hlapov. Vodo izhlapeva iz vseh svojih delov, posebno pa iz listov. Izhlapevanje je različno po vrsti rastline in po zračnih razmerah. Je tem manjše, čim z debelejšo in starejšo skorjo je pokrita površina rastline. Majhno je tudi v vlažnem ozračju, večje pa v suhem in čistem ozračju. Če torej rastline rastejo v suhem ozračju, jih je treba pogosteje zalivati, da jim z zalivanjem nadomestimo izhlapevajočo vodo in da pomagamo rastlini k nadaljnjemu arkanju hrane.

Rekli smo že, da voda izhlapeva najintenzivneje iz listov. Na listih so namreč majhne odprtine, ki sličejo majhnim ustam. Število teh rež na listih je izredno veliko. Naštet so jih pri nekaterih celo do milijon. Glede smotra teh rež se je pojavil dvom, ali služijo samo izhlapevanju, ne dvomno ugotovljeno pa je njih sodelovanje pri drugem važnem opravilu, namreč pri dihanju.

Pod vplivom sonca imajo zeleni rastlinski deli lastnost in sposobnost, da razkrajajo s pomočjo klorofilnih teles ogljikovo kislino. Rastline sprejemajo ogljik in vračajo kisik v ozračje. S tem vzdržujejo rastline v ozračju potrebno ravnovesje, ki bi ga porušilo dihanje živali in drugo zgozrevanje. Živali in zgozrevanja odtegujejo iz zraka kisik in oddajajo ogljik. Rastline torej čistijo zrak. Razumljivo nam bo sedaj, zakaj se velika mesta tako vztrajno bore za ohranitev parkov in zelenih površin v svoji središčni ali neposredni okolici. To so mogočna pljuča, ki dovajajo mestnim ljudem potrebni kisik.

Ogljik je za zdravje in odpornost rastlinam neobhodno potreben. Za dokaz velja dejstvo, da rastline, ki ne rastejo na luči, ne morejo opravljati omenjenih funkcij, ne morejo usvajati iz zraka ogljika, se pobelijo in njihova rast omaga. Važno je to predvsem za tiste, ki goje v sobah razne cvetlice in okrasne rastline. Ponoči pa je ta potek drugačen: rastline kisik pridržujejo, oddajajo pa ogljikovo kislino. Tudi pri nezelenih delih rastlin opazujemo isti pojav, vendar obratno: ponoči in ponoči vsrkujejo kisik in oddajajo ogljikovo kislino. Cvetlice nam torej lahko pokvarijo zrak v sobi, da postane nevaren za naša pljuča.

Končno še nekaj: dihanje in izhlapevanje sta izredno važni lastnosti rastlin in njihovo redno delovanje pogojuje rast rastline. Skrbeti moramo za to, da bodo mogli listi te svoje funkcije neovirano opravljati. Pri rastlinah, ki jih gojimo v sobi, se pogosto nabere na listih debela plast prahu. Enako je pri rastlinah v bližini prahu cest. Ta prah zapre reže in ovira rastlino v sprejemanju in oddajanju potrebnih oziroma odvisnih snovi. Poskrbeti moramo, da ta prah čim prej in redno odstranujemo.

Rastlina ne diha samo z listi, temveč tudi s koreninami. Zemlja mora biti zato vedno zrahljana. Preprečiti moramo na površini tvorbo skorje, da tako omogočimo dostop kisika v zemljo.

še sedem otroških vrtec, med njimi vzorni otroški vrtec v Ptuj samem. Zdaj ima ptujsko okrožje 20 otroških vrtec.

— Gibanje prebivalstva v Ptuj. Od 9. do 26. aprila je bilo rojenih v Ptuj 6 otrok. Porodili so se v tem času Oto Muhr z Ilso Kircher in Matevž Metličar s Kristino Versel. Umrli so pa Alojzij Leben, Luka Kodrič, Josip Komljanec, Marija Kozek, Josip Keršnak, Simon Tement in Ema Centrich.

— Gibanje prebivalstva v Celju. V prejšnjem tednu je bilo v Celju rojenih 21 otrok, novih grobov je bilo 11, poročilo se je pa 11 parov, in sicer Anton Rednak s Terezi Kiker, Emil Čargž z Ivanko Kühn, Ciril Klenošek z Antonijo Orešnik, Anton Maček z Nežo Gorjanc, Ignac Škrabec z Marijo Vesenjak, Janez Maček z Marijo Hrovat, Karel Schiffer z Alojzijo Podlesnik, Boško Lazič z Marijo Posedel in Karel Gajšek z Valerijo Trahtnik. Umrli so pa Haide Schranz, Erika Gajšek, Franc Petrič, Neža Kresnik, Barbara Perkovci, Josip Pilich, Josip Kurbach, Anton Landekar, Andrej Bedrač in Frančiška Stanzer.

— Z voza je padel. V Tezmem pri Mariboru se je pripetila v ponedeljek prometna nesreča. 14letni voznik Franc Černe iz Radvanja je vozil gramoz. Ko se je vračal s praznim vozom po gramoz, sta se mu kolesa splašila. Černe je padel pod voz in kolesa so mu zlomila levo nogo.

— Otroci povzročili gozdni požar. V gozdu posestnika Uratnika iz Braslova je nastal požar, ki je uničil skoraj dva orača gozda. Požar so povzročili otroci, ki so se igrali v gozdu.

— Sedem novih otroških vrtec. V ptujskem okrožju je bilo otvorenih 20, t. m.

obubohana aristokratska obitelj, ne da bi vedela, da je zadolžena. Igro je zrealiziral Milan Košič.

OPERA

četrtek, 30. aprila: ob 17.: Prodana nevesta. Izven. Zelo znižane cene od 15 lir navzdol.
petek, 1. maja: ob 15.: Don Pasquale. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.
sobota, 2. maja: ob 17.: Prijatelj Eric. Red B

Bedrich Smetana »Prodana nevesta«. V današnji predstavi bomo slišali v partiji Janka mladega tenorista Marjana Kristančiča. Ostala zasedba je sledeča: Krusina — Janko, Ljudmila — B. Stritarjeva, Miha — Dolničar, Katar — Golobova, Marinka — Polajnarjeva, Vašek — Banovec, Keal — Lupša, ravnatelj — Jelnikar, Esmeralda — Barbičeva, Indijane — Marenk. Dirigent: D. Zebre, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: Ing. P. Golovin, inšcenator: V. Skrušnjan. Predstava je izven abonmaja.

G. Donizetti: »Don Pasquale«. Komična opera. Zasedba je sledeča: don Pasquale — Betetto, Malatesta — Janko, Ernesto — Sladoljev, Norina — Mlejnikova, notar — Jelnikar. Dirigent: A. Neffat, režiser: R. Primožič, zborovodja: R. Simoniti.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: četrtek, 30. aprila: Katarina Slovenska

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Ura kemije

Kino Sloga: Mušketirji zapada in Velika kletka

Kino Union: Vražja deklica

Koncert čelista Nerio Brunella ob 18.30 v veliki Filharmonični dvorani

Razstava Matije Jame v Jakopičevem paviljonu

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakartič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murnmayer, Sv. Petra cesta 78.

Iz pokrajine Trieste

— Umrlj so v Triestu: 66letna Terezija Susek vd. Borri, 72letna Katarina Nikolich vd. Furlani, 47letni Alojzij Zorman, 32letni Karol Parenti in 18letni Salvatore Petro-nio.

— Dražba umetniških predmetov. V soboto 2. maja ob 17. bo v galeriji na Corsu V. E. III, št. 22 zanimiva dražba umetniških predmetov, preprog, kristalnih predmetov, miniaturni itd. Dragoceni predmeti potekajo od skrbnih zbirateljev.

— Smrten padec s kolesa. 23letni Ludvik Enioli iz Proseca se je peljal na kolesu po ulici Scoglio. Na ovinku je padel in priletel tako nesrečno na tla, da je obeležal s počeno lobanjo. Nedolgo po prevozu v bolnico kraljice Helene je revez navzlic skrbnim zdravniškim prizadevanjem izdihnil.

— Na oklicih so v Triestu: trgovci Danilo Zidar in uradnica Clelia Busutti; zasebnik Magglio Micor in frizerka Darja Kogin; pomočnik Gaetano Gervasi in gospodinja Marija Breecevic; mehanik Ladi-slav Pregelj in zasebnica Jospina Sosti; uradnik Alojzij Del Frati in zasebnica Ivana Catacchio; delavec Josip Berlavaz in gospodinja Evfemija Simonovich; zasebnik Alojzij Sambo in gospodinja Marija Strop-nik.

— 70 metrskih stotov volne v kosmih, obleki in tkaninah je bilo zbranih v Triestu drugi dan zbirke.

— O znanstveni organizaciji dela predava drevi v zemljišni avli Kr. univerze prof. inž. Mario Fossati.

— Demografsko stanje Trieste 28. aprila: 10. rojstev, 6 smrtnih primerov in 4 poroke.

— Dar generala E. Garibaldija Triestu. General Ezio Garibaldi je poklonil in vrnil mestni občini v Triestu brončna venca, ki so ju spravili v dobi habsburškega nasilja Triestini v Rimu. Shranjena sta bila v predvoru dela Sapienza, da ostane na obema ovekovečeno spoštovanje do narodnega mučenika Viljema Oberdana. Ezio Garibaldi je rešil oba venca in ju poklonil muzeju preporoda v Triestu. Na prvem je napis »Trieste svojemu mučeniku«; na drugem pa »Viljemu Oberdanu rimska univerza«. Komisar comm. Ettore Coppola, ki je prevzel darilo, se je zahvalil darovatelju v imenu vsega mesta Trieste.

— Dan tehnike v Triestu. Dne 10. maja bodo tudi v Triestu proslavili praznik tehnike. Tehnične šole v mestu in vsej pokrajini bodo odprte ves dan občinstvu, ki se bo lahko poučilo o vzgojnem, uspešnem delovanju v prid narodu in državi. Na posameznih tehničnih šolah bodo primerne razstave. V pokrajini Trieste so zastopane vse vrste vzgojnih in strokovnih tehničnih zavodov. Le pripravljajnih strokovnih šol je 12, med njimi je 7 industrijskih tehničnih. Razen tega je še 12 tečajev. Vseh učencev in dijakov, učen in dijakinj je na teh šolah in zavodih okoli 17.000.

Radio Ljubljana

PETEK, 1. MAJA 1942

7.30: Poročila v slovensčini. 7.45: Slovenska glasba — v odmoru: Napoved časa. 8.15: Poročila v italijanskini. 12.15: Komorni zbor vodi dirigent D. M. Šijanec. 12.40: Trio Ambrosiano. 13.: Napoved časa — Poročila v italijanskini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovensčini. 13.17: Lahko glasbo izvaja radijski orkester pod vodstvom dirigenta D. M. Šijanec. 14.: Poročila v italijanskini. 14.15: Orkester Cetra, vodi dirigent Barzizza. 14.45: Poročila v slovensčini. 17.15: Trio Emona. 17.35: Vaška muzika. 19.: »Govorimo italijansko« — prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovensčini. 19.45: Znanj valčki. 20.: Komentar dnevnih dogodkov v slovensčini. 20.30: Pesmi vojne časa. 20.45: Prenos iz gledališča Carlo Felice v Genovi: šaljivi večer — Dramatična skladba v 4. dej. Glasba U. Giordana. V odmorih: Predavanje v slovensčini, Zanimivosti v slovensčini. Predavanje v slovensčini. Po operi: Poročila italijanskini.

Obnovite naročnino!

Ali veste, kakšna je naša klavnica?

V resnici moderen obrat in tako velik, da bi bil primeren za mesto z 200.000 prebivalci

Ljubljana, 29. aprila.

Nekaterih pridobitev našega mesta, pridobitev, ki smo na nje lahko upravičeno ponosni, meščani ne poznajo dobro. Zato so se tudi čudili, ko so čitali, da je Ljubljana dobila že l. 1881 eno najbolj modernih klavnic v Evropi. Nedavno smo se malo dotaknili zgodovine nastanka moderne klavnice. Ob tej priložnosti pa naj vsaj površno opišemo sedanjo ljubljansko klavnico, ki smo jo dobili pred desetletjem.

Klavnica brez primerne hladilnice

Povedali smo že, da prejšnja klavnica, čeprav moderna, ni imela primerne, dovolj velike hladilnice, kar je bila velika pomanjkljivost, kajti klavnica brez hladilnice izgubi svoj pravi pomen. Zdravstveno nadzorstvo naš prodajo mesa ni popolno, če h klavnici ni priključena primerna shramba mesa, hladilnica. Dokler nismo dobili sedanje klavnice, je prihajalo v Ljubljano pogosto v prodajo po muhah onesnaženo in od podgan obzrto meso. Meso se je v neprimernih shrambah od vročemu vremenu skisalo, včasih pa celo usmradi. To pomanjkljivost je bila očitna že pred prvo svetovno vojno, čeprav tedaj klavnica še ni imela tako velikega prometa. Na srečo se pa tedaj vendar niso lotili dela. Pravimo na srečo, ker bi tedaj nedolgo ne preuredili dovolj primerno klavnico, kar bi se kmalu maščevalo; občina bi ne mogla takoj zopet preurejati klavnice in trpeti bi morali še dolgo velike pomanjkljivosti.

Dolgo proučevanje

Ko so se že odločili za delo, se ga vendar niso mogli tako lahko lotiti. Predvsem je bilo treba najti res dober načrt. Proučevali so velike klavnice v modernih mestih, toda tam so bili ti obrati mnogo večji v primeru s potrebami Ljubljane. V bivši Jugoslaviji tedaj še ni bilo moderne klavnice, ki bi lahko služila Ljubljani za vzor. Naši strokovnjaki so hodili na študijska potovanja, izdelovali osnutke in načrte čela leta, preden je bil izdelan res ustreza-joč načrt. Pri nas so načrti zoreli vedno počasi, a sreča je bila v tem pogledu, da se niso prenevali. Dosedanje obratovanje je pokazalo, da je bil načrt res dober. Zanimalo vas bo, da so se javnega natečaja za prevzem del udeležile številne velike tuje tvrdke iz več držav. Ta podjetja so imela že bogate izkušnje pri zidanju in opremljenju klavnic. Vendar je stavbna dela prevzelo domače podjetje, pač pa so klavnico opremlili ter dobavili vso opremo znani škodovi zavodi. Vsa obrtniška dela so bila oddana domačim obrtnikom.

Veliki stroški

Dela so zahtevala velike stroške. Za dela v prvi, glavni etapi so izdali 21.000.000 dinarjev, skupna vrednost investiranega kapitala je pa dosegla 26 milijonov. Precej materiala je bilo uvoženega iz inozemstva, tako da so bili precej veliki že carinski stroški. Za novo hladilnico in preureditev klavnice je občina najela 15 milijonov din, kar pa še ni bilo dovolj za prvo etapo del, zato so si preskrbeli še 6 milijonov din. V drugi etapi bi naj zidali ledarno in dovlačilnico z novimi trgovskimi hlevi. Toda dovlačilnico so začeli zidati že v prvi etapi, da so lahko dovlačili naravnost na stavbišče gradivo, kar je znatno pocenilo dela. Prav tako je bila sezidana tudi že ledarna v prvi etapi. V drugi etapi so sezidali posebni oddelki hladilnice za slanino, in sicer l. 1931. V to etapo del je spadalo po načrtu zidanje

kontumnačne klavnice in upravnega poslojpa, a do tega ni prišlo.

Razdelitev klavniških poslojpi

Klaviška poslojpa lahko delimo v glavnem v dva dela, in sicer v klavnico v ožjem pomenu besede in v hladilnico. V prvi del poslojpi štejejo klavnico s klavniškimi prostori in stranskimi poslojpi, n. pr. s čistilnicami za čreva, hlevi itd. Klavnica v ožjem pomenu se sestoji iz dveh velikih klavniških dvoran; v eni dvorani koljejo prašice, v drugi govedo in orobico. Hladilnica se deli na pet oddelkov: ohlajevalnico, hladilnico, nasoljevalnico, zmrazovalnico in hladilnico za slanino. V vseh oddelkih so uvedli način hlajenja, ki se je doslej najboljše obnesel. V ohlajevalnici in hladilnici, kjer je potreben suh zrak, je posredno hlajenje. Prostora hlade z zrakom, ohlajenim nalašč v ta namen določenih prostorih in ga dovajajo z močnimi ventilatorji. V ohlajevalnici se giblje temperatura stalno od 4 do 8°, v hladilnici pa od 1—4°. Izkazalo se je, da je ta temperatura najprimernejša, da se meso ohrani dobro ter očitno dolgo, ne da bi trpele njegova kakovost. — V drugih treh oddelkih je tako zvano kombinirano hlajenje. Prostore hlade z ohlajenim zrakom in z razplinjavajočim amonijakom. Amonijak kroži v hladilnih prostorih po posebnih plinskih ceveh. Ta način hlajenja omogoča, da ostane zrak primerno vlažen, kar je potrebno zlasti v nasoljevalnici in oddelku za slanino. V nasoljevalnici se giblje temperatura od 4—6°. Ta temperatura je najprimernejša, da se meso hitro razsoljuje. Najmrzleje je seveda v zmrazovalnici. Temperatura se giblje stalno od —4 do —6°. Nižja temperatura ni potrebna za ohranitev raznih vrst mesa kakor tudi rib in divjačine delj časa. V oddelku za slanino je temperatura višja; giblje se od 2 do 4. Posebej je treba opozoriti na ledarno, ki ima tudi velik zdravstveni pomen. Od kar ima Ljubljana ledarno, ne primanjkuje več čistega, zdravstveno neoporečnega ledu v živilski stroki. Prejšnje čase so uporabljali za hlajenje živil naravni led, po večini sekan na ribnikih, ki nimajo povsem čiste in bolezenskih klic proste vode. Ledarna mestne klavnice lahko izdela 10.000 kg ledu na dan. Vendar je poraba ledu pri nas sorazmerno mnogo manjša, tako da kapaciteta ledarne ni izkoriščena.

Petnajst let delovanja prenovljene klavnice

Prenovljena klavnica s primerno hladilnico je začela obratovati 12. maja 1927, torej pred 15 leti. V tej dobi se je izkazalo, da je mestna klavnica eno iz mestnih podjetij z najbolj modernimi napravami ter obratom. Nekatera druga podjetja so mnogo bolj zastarela, n. pr. mestna pilarna, kljub preureditvam v novejšem času. Klavnica je pa tudi donosno podjetje, ki amortizira samo stavbni kredit in krije vso režijo. Dohodki v novi klavnici so se zelo povečali in promet je naraščal od leta do leta, kar nam kažejo številke o zaklani živini. Računati je pa treba, da bo mestna klavnica postal še mnogo bolj donosno podjetje v prihodnosti, ko bo lahko bolje izkoriščena njena zmogljivost. Promet se lahko poveča še najmanj za 300%, če pokaže potreba.

Naraščanje prometa

Nedvomno vas bo nekoliko zanimalo, kako je naraščal promet v mestni klavnici v zadnjih 60 letih. Lani je minilo 60 let, odkar smo dobili prvo moderno klavnico.

L. 1881 so zaklali v mestni klavnici skupno 5059 živali. L. 1890, ko je bil promet normalen v sorazmerju s številom prebivalstva, je pa bilo zaklanih že 22.577 živali. Čez 20 let, l. 1910 je promet narasel na 27.765 zaklanih živali. Prva leta po svetovni vojni je bila poraba mesa nekoliko manjša, zato tudi ni bil promet v klavnici tako velik, kakor bi pričakovali v primeru s porastom prebivalstva. Tako je bilo l. 1920 zaklanih skupno le 28.210 živali. Čez 20 let, l. 1910 je promet narasel ko so se pa že kazali prvi znaki krize, promet ni bil posebej velik; zaklanih je bilo skupno 34.557 živali. Poslej je pa promet naraščal mnogo hitreje. L. 1935 je bilo zaklanih že skupno 53.359 živali. Največji promet je bil l. 1939, ko je bilo zaklanih skupno 58.725 živali. L. 1940 so pa zaklali skupno 49.420 živali. V naši klavnici zakoljejo največ prašičev. Tako so jih zaklali l. 1939 28.254, medtem ko so telet 18.321. Zakol drobnice ni velik.

Pričakovati je treba, da bo promet naraščal tudi prihodnja leta, čeprav najbrž ne več tako naglo kakor je v zadnjih 60 letih.

Več olivnega olja v Evropi

Mednarodni poljedelski zavod v Rimu je objavil podatke o proizvodnji olivnega olja v kampanji 1941/42. Računano v 1.000 metriskih stotih je prišlo španjolska lani 3176 (predlanski 2841), Italija 2.000 (1450), Grčija 1.000 (992), Portugalska 666 (345), Turčija 400 (300), Tunis 350 (300), Alžir 350 (85), Maroko 150 (150), Evropa skupaj s severno Afriko 7992 (6463) olivnega olja. V vseh evropskih državah je bila to leto proizvodnja olivnega olja lani znatno večja, kakor predlanski. To bo imelo ugodne posledice za preskrbo prebivalstva z maščobami zlasti tam, kjer se prideluje mnogo olivnega olja. Po proizvodnji olivnega olja je Italija za španjolsko na drugem mestu v Evropi.

V Španiji so racionalizirali porabo ribjega olja. Italijanska letina oliv je bila lani srednja. Da se zagotovi čim večja proizvodnja olivnega olja, je bilo prepovedano konserverjanje in sušenje oliv za neposredno porabo. Vse olivno olje je treba oddati na zbirališčih. V Grčiji pričakujejo sredi proizvodnje olivnega olja. Prosta trgovina z njim je bila prepovedana in ministrstvo za prehrano samo nabira razpredelitelje olivnega olja. Na Portugalskem so kazale olive prvotno zelo dobro. Pozneje je pa pritiskala suša in letina ni bila tako dobra kakor lani.

Kor so pričakovali. Turčija je imela znatno boljše letino oliv kakor predlanski. V normalnih časih so države, kjer se prideluje olivno olje, same porabile 75% jedilnega olivnega olja, izvozile so ga pa 27%. Olivno olje je šlo iz Evrope zlasti v Argentino in Združene države. Zdjaj seveda na izvoz olivnega olja ne bo mogoče misliti, ker bo moralo nadomestiti živalske maščobe, ki jih povsod primanjkuje.

Suho mesto

Odkar je bil na Norveškem odpravljen splošni prohibicijski zakon, odloča vsak kraj zase, da-li se smejo točiti alkoholne pijače ali ne. Kjer niso dovoljene se dobi nekaj pijače samo v monopolu, toda to samo pod pogojem, da jo popije človek doma, odnosno v sobi, kjer stoji postelja. Toda Norvežani vedo, da stoji postelja tudi v hotelskih sobah, in zato hodijo radi pit

v hotele.

Med mesta, kjer se ne smejo točiti alkoholne pijače, spada tudi Kristjansund. Indre Witzu je bil takorekoč kralj Kristjansunda. Bil je predsednik borze in ravnatelj banke, pa tudi ustanovitelj nekega lista. Bil je nemški vicekonzul, poleg tega pa še narodni poslanec. Toda zakon je veljal tudi zanj in tako v suhem mestu Kristjansundu niti on ni mogel dobiti vrčka piva. Nekega dne, ko se je bil vrnil iz parlamenta domov, in je zavil v gostilno obedovat, je naročil tudi vrček piva, kakor je bil vajen v Oslu, kjer točenje alkoholnih pijač ni prepovedano.

Sele, ko je imel vrček že v rokah, se je spomnil, da je v Kristjansundu in ne v Oslu in da mu prav za prav ne bi smeli postreči s pivom. Toda želeja je želeja in čeprav se je zavedal, da ne dela prav, je pivo popil. Moral je pa paziti, da ga niso videli drugi gostje.

Lotarinška že obnovljena

Nad 350 vasi je bilo porušenih — Kmetije brez živega in mrtvega inventarja

Šef civilne uprave, Gauleiter in deželni namestnik Josef Gürcel je že od svojega imenovanja na to odgovorno mesto nemurno na delu, da vrne Lotarinški normalno življenje in odstrani vse posledice vojne. V kulturnem, gospodarskem in političnem pomenu je bilo storjenega že mnogo in uspehi niso izostali. V kulturnem življenju Lotarinške igra vlogo vlog simfonični orkester v Metz pod vodstvom prof. Rudolfa Niliusa. Priredil je že več dobro obiskanih koncertov in komornih glasbenih večerov. Poleg tega je bilo prirejenih nekaj koncertov za vojaštvo. Staro gledališče v Metz je imelo že jesen 1940 nemški repertoar. Nad 300 ljudskih knjižnic ima zdaj Lotarinška.

Pa tudi v gospodarskem pogledu delo ni počivalo. V proračunskem letu 1940-41 je bilo določenih 300 milijonov mark za obnovo Lotarinške. Od tega je odpadlo nad 155 milijonov za obnovitvena dela v ožjem pomenu besede. 31.000.000 za povračilo vojne škode, nad 44.000.000 za pospeševanje kmetijstva, nad 4.000.000 za gradnjo cest in mostov, nad 42.000.000 pa za preselitvene svrhe. Vojna sicer Lotarinški ni prizadela velikih razaranja vendar ji je pa tudi zapustila svoje sledove. Dežela je izgubila 21.000 konj, 89.000 glav goveje živine, 57.000 prašičev, 15.000 ovac, 350.000 komadov perutnine, mnogo koz, kuncev

in čebel. Vse to so pobrali večinoma francoski vojaki. Uničenih je bilo mnogo kmetijskih strojev. Obširna polja so bila preprežena z bodečo žico in podminirana. Polja so bila zanemarjena in posledica tega je bila, da je pretlo deželi veliko pomanjkanje živil in krme.

Potrebni so bili takojšnji ukrepi. Iz Francije je mogla dobiti Lotarinška nazaj samo okrog 7000 konj in okrog 7000 glav goveje živine. V kratkem so pa prišli veliki transporti živine iz Nemčije. Danske in Madžarske Lotarinška je dobila 33.000 glav goveje živine, 10.300 konj, nad 20.000 prašičev, 14.000 komadov perutnine, 4500 ovac, mnogo koz, kuncev in čebel. Vse to je bilo razdeljeno kmetom. Živino in perutnino pa Lotarinška še vedno uvaža.

Ko je prevzel Gauleiter Gürcel svoje posle je bilo razdejanih na Lotarinškem nad 350 vasi. Polja so bila preprežena s streliški jarki, barikadami in bodečo žico. Po vojni hudo prizadeto prebivalstvo se je le počasi in plaho vračalo na svoje domove ki so bili večinoma brez živega, deloma pa tudi brez mrtvega inventarja. Bežela francoska vojska je bila razdejala skoraj vse mostove. Dolej so obnovili odnošna na novo zgradili 75 večjih in 65 manjših mostov, za kar so porabili 5900 ton cementa in 45.000 ton kamna in druge gradbenega materiala.

Obsojeni angleški diplomati

Trgovsko sodišče v Istanbulu je izreкло v zalevi eksplozije v hotelu Pera Palast v maju lanskega leta pomembno razsodbo. Lastniki hotela, ki so bili njegovi prostori po eksploziji močno poškodovani, so vložili odškodninsko tožbo in se sklicevali na izid policijske preiskave, ki je pokazala, da je povzročila nesrečo prtljaga angleških diplomatov. Istanbulsko trgovsko sodišče je zdaj izreкло razsodbo in ugodilo z njo tožilec.

Škoda je znašala 442.000 turških funtov in povrniti jo morajo bivši angleški poslanik v Sofiji Rendell, bivši angleški konzul v Sofiji Brenan, bivši angleški vicekonzul v Sofiji Harrison in bivši angleški letalski ataše v Sofiji Standley Patrick. Njihovo sedanje bivališče pa ni znano. Zato se jim sporoča obsolba potom dnevnega tiska in daje se jim običajni vzklčni rok. Razsodba ugotavlja, da je bilo razstrelivo v kovčegu nekega uradnika angleškega poslanika v Sofiji.

Podmorniške in polarne brade

Nemška mornarica pozna dve vrsti vojaških brad, ki se med seboj bistveno razlikujeta. Ene so podmorniške, druge so polarne brade. Podmorniške brade so splošno znane. V podmornici se častniki in mornarji ne brijejo, ker nimajo časa, primanjkuje pa tudi vode. Zato se vračajo podmornice v svoje baze z bradatimi posadkami. Častniki in mornarji so kosmati kakor da bi prihajali iz pragozda. Vse obraze imajo porasčene s kocinami. Polarne brade nemške mornarice pa še nimajo tako stare tradicije kakor podmorniške. Pojavile so se šele odkar se bore nemški vojniki daleč gori na severu Norveške. Te brade seveda niso posledica pomanjkanja vode, pač pa veljajo za zaščitno sredstvo proti mrazu. Polarne brade so navadno lepo negovane. Častniki in vojniki nosijo daleč gori na severu brke in kozje bradice.

Nekaj za filateliste

V Ukrajini izhajajoči nemški list poroča o filatelistični kurioznosti. Nemški poštni uradniki so našli na poštah zasedene Ukrajine splošen nered in zmešnjavo. V začetku so morali uporabljati nemške poštne znamke, dokler niso prišli ob koncu lanskega leta v promet pretekli. Kakih 80 km od Rovna leži mestce Sarny. Ukrajinsko prebivalstvo je izrazilo željo, da bi začele pošte čimprej poslati. Ukrajinski komisar je prebivalstvu to željo izpolnil. Ker pa ni imel denarja si je pomagal z lastnimi kontrolnimi znamkami, ki so se pojavile v prometu lani v začetku septembra.

To so bile seveda zelo primitivne poštne znamke, ki niti nazobčanega roba niso imele. Sele čez tri tedne so dobile rdeč pretisk G. K. (Sarny). Ponarejanju so se izognili tako, da so nalašč delali tiskovne napake na znamkah. Stavcu je bilo naročeno, naj postavi nekatere črke na glavo ali pa jih sploh izpuusti. To bo nekaj za filateliste! Toda vprašanje, če se bodo te filatelistične kurioznosti, ki so bile v prometu samo tri mesece, sploh mogle dobiti razen za velik denar.

Slaba kunčija

Dražestna gospodična pride v trgovino in vpraša, koliko staneja pomanjerna suknjica v izlozbi. Prodajalec jo pogleda žarečih očih in odgovori pogumno: — Vsak en poljub. Gospodična prikima: dobro — vzamem oba — plačala jih bo pa moja stara mati.

B. Perowne.

Dr. Torridon igra za vse

Roman

Toda žile ni bilo več čutiti.

Stisk mladenkinih prstov okrog ebenovega držaja je bil rahel, in ko je izpustil zapestje, ji je roka medlo omahnila nizdol. Irena Steuartova je bila res mrtva. Zaman si je hotela izdreti bodalo iz prsi. Neosebno pokloni del Royevih možganov je vzel na znanje moč, s katero je bil sunek zadan, in kot, v katerem je tičalo bodalo v telesu.

»Morilec je prišel od spredaj,« je pomislil Roy, »in jo zabodel od zgoraj navzdol. Irena mora biti že kake pol ure mrtva.«

Vrsta slik mu je s hitrostjo in jasnostjo kinematografskega filma izpreletela duha.

Spet se je videl z Marijo na palubi »Ranpora« in slišal Marijo, kako je pripovedovala o stricu: »Vitka linija mu je verska zapoved. Pije zelo malo, kadil pa vobče ne. Tudi tu, na ladji, telovadi vsak dan po eno uro, zjutraj, ko večina potnikov še spi...«

Sunek je bil zadan s silovito močjo... Znova je videl mrzli, temni pogled Brookbyjevih oči, ko so se ustavile na Mariji. Zakaj? Zato, ker ga je poznala, kdo je, in jo je radi tega sovražil, čeprav je dobro vedel, da ga — kot nečakinja in

morda še iz kakega drugega nagiba — za nič na svetu ne bi izdala.

Na Ireno se najbrže ni mogel tako trdno zanesti. Spet je slišal pri telefonu Antonov glas: »Gospodična Steuartova se je odpelala z doma, a ne z gospodom Brookbyjem. Ta je odšel sam.«

Očitno je slutila o njem resnico, in ko je ta večer odšel, se je velikem Fiatu peljala za njim. Neslišno se je plazila za njim po terasi, ko je z vetrihom odklepal vilo. Skozi okno je opazovala Brookbyja, ko je z žepno svetilko v roki iztikal po hiši in iskal biserov. Po tem takem je bil res zločinec! Toda ljubila ga je. Irena je bila ženska; vrhu vsega ga je imela rada. Nazadnje je odprla vrata in zaklicala:

»Lionel!«

Prepaden se je obrnil, ji posvetil v oči, da ji je vzel vid, in jo po bliskovito zabodel.

Vse to je rojilo Royu po glavi, ko je nekaj sekund kleče zrl na dekletovo truplo.

Ko je vstal, mu je pokrival čelo mrzel znoj. In ta mah je začel — ne avtomobila, ki je bil pridrvel do vile, ampak topot naglo se bližajočih korakov.

Obrnil je glavo proti vratom. Bila so odprta na stežaj, in skozi stebričje terasne ograje je Roy pri mesečini videl nekaj mož, dirajočih proti hiši.

Roka se mu je skrčila okrog samokresa, ki ga je imel v žepu.

Mož v mehkem klobuku in lahkem površniku je planil na teraso. Majhen je bil, temnolasega in zgr-

bančenega obraza. V roki je držal pištolo. Glas mu je siknil kakor udarec z bičem:

»Vrzi to orožje proč! Roke kvišku! Takoj!«

Roy je hitro ubogal, kajti novi došlec je bil Beau-rière. Lugerica je trdo zaprotala na tla in Royeve roke so šinile kvišku. Orožnik, ki je v tem priskočil, se je po bliskovito sklonil in pobral samokres.

»Postavite se s hrbtom ob zid,« je ukazal Beau-rière. »Držite roke kvišku! Tako! Dobro! Pazi nanj,« je nato rekel orožnik, spravil svojo pištolo v žep in pokleknil k truplu.

Roy, z dvignjenimi rokami sloneč ob zidu, je suho dejal:

»Zdravnik sem. Mrtva je. Že blizu pol ure je mrtva.«

»A, res, zdravnik ste,« je rekel Beau-rière in vstal. »Nedolžno se je spominjam... bila je potnica na »Ranporu«, ne? Pobesite roke.«

Roy jih je pobesil in Beau-rière ga je naglo prijel za zapestja. Lisice so se z glasnim vreskom zaprle in komisar je zadovoljno stopil korak nazaj.

»Zakaj ste jo ubili, doktor?«

Val slepe jeze je planil Royu v glavo in nemočno je vzdignil uklenjene roke.

»Jaz je nisem ubil, prekleti človek!«

»Kdo pa?«

»Ne vem.«

»Kdo je to dekle?«

»Ime ji je Irena Steuartova.«

Beau-rière je vzel iz žepa zapisnico, polistal v njo in se za trenutek pomudil na eni izmed strani.

»Miss Irene Steuart iz nočnega lokala »Soleil et Ombre?«

»Tako je.«

»Kako je prišla semkaj?«

»Ne vem. Jaz...«

Komisar mu je mahnil, naj molči, in se obrnil k orožniku:

»Odvodi ga tjale v sobo.«

Bila je obednica. Roy se je spustil na prvi stol, ki ga je zagledal. Kakšna tragična kolobocija! Umor. Ali je mogoče, da se ga bodo upali obtožiti umora in jim ne bo nihče nič mogel za to? V Franciji je, zakoni so tu drugačni. Francoski zakon ti ni dolžan dokazati, da si kriv: ti moraš dokazati, da si nedolžen.

Brookby je bil umoril Ireno. To bi bilo treba povedati. Toda, ali bi mu verjeli? Povedati vso resnico je bilo nemogoče: nihče mu ne bi verjel. Istori-ja je bila preneverjetna: Gouverne, njegovi bis-eri, Jožef, enooki, mož iz Port Saída, jalova vož-nja v Bellemarie...

Da bi ga obtožili tudi Jožefove smrti? In umora moža iz Port Saída? — »A če ne povem ničesar?« se je vprašal. »Če bi zahteval pomoč odvetnika?«

Odkod, kraga, se je bil vzel Beau-rière baš v tem trenutku? Vaja je delal tod? Ali ni bilo njegovo področje v Marseillu?

Beau-rière je telefoniral. Roy je slišal njegov glas. Po terasi so odmevali koraki: Roy je skozi okno videl, da straži zunaj še en orožnik. Vila je bila najbrže obkoljena...